

MATS JOHANSSON:

En saxofonliberal är bättre än en limousinliberal

Bill Clinton drar in i Vita Huset med tyngande vallöften och stöd främst från svenska massmedia som äntligen "vann" valet.

Hans "jordskredsseger" är i själva verket ett av de svagaste resultat någon amerikansk president under 1900-talet uppnått. När väljarna upptäcker att vallöfterna skall betalas med skattehöjningar för medelklassen börjar också Clintons problem att visa sig, spår Mats Johansson.

Mats Johansson är chef för det marknadsekonomiska institutet Timbro och var i mitten av 80-talet korrespondent i Washington, DC.

En lustig sak hände USA:s president George Bush på hans väg in i historieböckerna; han förlorade, och reduceras därmed till en fotnot efter Ronald Reagan, sörjd främst av fru och hund.

Hans sorti följer en politisk konjunkturcykel i amerikansk presidentpolitik efter andra världskriget. Efter några perioder med Eisenhower tröttnade folket på det republikanska styret och satsade på en yngre demokratisk senator, som såg ut att ha nya idéer. Men det gick inte så bra för John F Kennedy – han trappade upp Vietnam-insatsen, misslyckades med invasionen av Kuba, lekte atomkrigsleken med Sovjet och mötte slutligen en bane-man i Dallas.

Efter några perioder med fifflaren Nixon och hans stand-in Gerald Ford tröttnade folket åter på republikanerna och satsade på en yngre demokratisk guvernör, som såg ut att ha nya idéer – en man från sydstaterna, obefläckad av den nationella nivåns trauman efter Vietnam och Watergate. "Jag är inte advokat och jag kommer inte från Washington", framhöll Jimmy Carter träffande som sina främsta meriter i valkampanjen 1976.

Men Carters Georgia Boys hittade inte så bra i Washington, och själv var han så tråkig att klockorna stannade och ljuset sloknade i varje sal där han inträdde. Han lär vara den ende amerikanske president som somnat under sitt eget anförande, och i valkampanjen 1980, när han behövde demonstrera handlingskraft och tuffhet mot Iran, ertappades han av journalister under en utflykt i skogen med att försöka slå ihjäl en aggressivt anfallande kanin – och misslyckades! Denna Killer Rabbit Story blev sinnebild för Carters

period. Mot den bakgrunden kunde Ronald Reagan göra Amerika stort igen.

Men efter tolv års republikanskt styre var det 1992 åter dags för folket att tröttna och vända sig till en ung demokratisk sydstatsguvernör igen, som kanske har nya idéer. Alla såg ju att den gamle president Bush behövde vila sig efter Japanresan; amerikaner gillar inte tanken att ledas av en man som svimmar i TV:n i deras vardagsrum.

Att Bush-perioden skulle sluta så, var inte svårt att tänka sig för den som följde teamet Bush-Baker under Reagan-åren – till skillnad från sin president utgjorde de ett sällskap ur överklassen utan annan egen profil än ett markerat ointresse för den välståndsskapande medelklassens inrikes hjärtefrågor. Denna medelklass uppskattar inte konservativa politiker som höjer skatterna, i USA lika litet som i Thatchers Storbritannien och Carl Bildts Sverige, read my lips.

Så nu drar Bill Clinton och hans Arkansas Boys snart in i och kring Vita Huset, med tyngande vallöften i bagaget och stöd främst i de svenska medier som äntligen "vann" valet. "Jordskredssegern" som Clinton sägs ha vunnit är i själva verket ett av de svagaste resultat någon amerikansk president under 1900-talet har i ryggen vid inträdet i ämbetet. Att en majoritet av väljarna föredrog Bush och Perot framför Clinton är inte konstigt, med tanke på oklarheterna om hans politik och framför allt person. För majoriteten var det naturligtvis otänkbart att rösta fram en person till nationens högsta ämbete som undvek erfarenheten av Vietnam-tjänstgöring, men inte erfarenheten av såväl narkotika som älskarinna.

Den minoritet som stödde Clinton

räckte dock för att nu ge honom mandat att bli lägga fram ett förslag om nationell sjukförsäkring som slutligen kan ruinera statsfinanserna. USA är inget litet landsting utan en världsdel med enorma incitament för politiker och väljare att genomföra reformer som man låtsas att någon annan får betala. När man upptäcker att Clintons vallöften skall betalas med skattehöjningar för medelklassen börjar också Clintons problem att visa sig. Många svenskar tror att det är presidenten som beslutar i amerikansk politik, men Washingtons maktcentrum i inrikespolitiska frågor heter fortfarande kongressen. Och när skattehöjningarna skall beslutas i kongressen kommer det om svenska korrespondenter att rapportera hem om presidentens växande svårigheter att idka enpartistatens maktutövning, åtminstone efter de första hundra dagarnas smekmånad med opinionen. Då återstår att se om Bill Clinton är en ledare och har ett politiskt program, med vilket han kan få sitt partis majoritet i senat och representanthuset att entusiasmera folket.

Clinton gjorde dock slut på den traditionella vänsterkoalitionens minoritets- och intressepolitik som låg bakom Mondales och Dukakis valfiaskon, och framför allt gav han saxofonen en rättmätig plats i valhistorien. En man som spelar saxofon i TV-shower och har rockmusik som stämningsskapare i sin kampanj i stället för mjäkigt countryplonk, kan inte vara fel helt igenom.

Han är åtminstone att föredra framför den amerikanska östkustvänster som kallas limousinliberaler, den som förfäras över USA:s fattigdom och elände med utsikt från baksätet i sin luftkonditionerade, chaufförsdrivna lyxkärra à la Stig Malm.